

DIDACTIEF Special

OPINIE EN ONDERZOEK VOOR DE SCHOOLPRAKTIJK

in opdracht van:

10 jaar Groen Lyceum

Docent Nils Garema: 'Deze leerlingen zijn intelligent, maar leren liever op een praktische manier.'

COLOFON:

Deze special is gemaakt in opdracht en met financiële bijdrage van Terra, AOC Oost, Groenhorst, Melanchthon, Lentiz onderwijsgroep, GroeneWelle en NRO. Wilt u meer weten, neem dan contact op met Jan Harbers, projectleider het Groene Lyceum Terra j.harbers@onderwijsgroepnoord.nl

Coördinatie: Paulien de Jong
Eindredactie: Jan Harbers & Paulien de Jong
Coverillustratie: De Beeldredactie
Vormgeving: FIZZ marketing & communicatie

Voor meer informatie over specials kunt u zich wenden tot de redactie van Didactief, Molukkenstraat 200, 1098 TW Amsterdam, tel. 020-59 000 99, www.didactiefonline.nl

De redactie dankt de volgende sponsors:

NRO-project

Het tweejarig NRO-project *Eén Groene Lyceum* (looptijd 1-10-2014 tot 1-10-2015, met verlenging tot 1-2-2017) beoogt onder meer te komen tot een landelijk afgestemd onderwijsconcept en aanbod binnen deze doorlopende leerlijn vmbo-mbo. Dit heeft geresulteerd in het vaststellen van een profielbeschrijving van de doelgroep en toelatingscriteria (ook voor de instroom in de Technologieroute, bij aanvang van leerjaar 3) die ieder hanteert. Met betrekking tot de inrichting van het onderwijs zijn generieke kenmerken van het Groene Lyceum uitgewerkt en vastgesteld. Het betreft:

- inrichting van de doorlopende leerlijn;
- de voorbereiding op het hbo;
- de koppeling met de praktijk;
- het bieden van maatwerk.

Het Groene Lyceum

Het Groene Lyceum, een onderwijsconcept voor praktijkgerichte leerlingen met een havo werk- en denkniveau, zag in 2007 het levenslicht. Gedurende zes jaar met de mogelijkheid tot verbreding, verdieping en versnelling volgen leerlingen naast algemene vakken op havo-niveau, ook beroepsgerichte vakken. Wie zijn deze leerlingen? Waar komen ze terecht? En: wat vraagt 'hoger' praktisch onderwijs aan competenties en vaardigheden van leraren?

4 Onderzoeken en ondernemen

Een donderdagochtend op het Lentiz Dalton in Naaldwijk. Een ochtend waar de leerlingen van het Groene Lyceum zich op verheugen. Ze hebben dan vier uur O&O (onderzoeken en ondernemen).

10 Docenten met helicopterview

Het Groene Lyceum heeft een eigen karakter. Dat vraagt van docenten een helicopterview, zegt Jan Harbers, projectleider bij het Groene Lyceum van Terra.

12 Betere onderwijskansen

Met doorlopende leerlijnen kun je betere onderwijskansen aan leerlingen bieden. Dat blijkt uit onderzoek van Harm Biemans naar het geïntegreerde vmbo/mbo-programma.

Doen wat ertoe doet

Astrid Berendsen is voorzitter van het College van Bestuur van Onderwijsgroep Noord, de bestuurlijke samenwerking van Terra, het Dollard College en rsg de Borgen.

Mijn eigen loopbaan is geen route via gebaande paden. Op het gymnasium heb ik op een goed moment besloten dat ik in plaats van te gaan studeren wilde leren in combinatie met werk. Na een hbo opleiding ontdekte ik al lerend en werkend dat ik meer met mensen wilde. Ik haalde een internationale master bedrijfskunde en vervulde verschillende leidinggevende functies. Ik ben gekomen waar ik nu zit door steeds mijn eigen *drive* te volgen. Te handelen vanuit wat er echt toe doet, vanuit een intrinsieke motivatie. Juist door dicht bij mezelf te blijven kan ik bijdragen aan waar ik gelukkig van word: mensen in hun kracht zetten, bijdragen aan hun ontwikkeling.

Dat is wat we in feite ook doen bij het Groene Lyceum, ons laten leiden door wat we van waarde achten, namelijk zorgen dat leerlingen het beste in zichzelf ontplooiën. En als het lukt om dat vast te houden, dan doen we het goed, dan ontstaan er mooie dingen.

Op het Groene Lyceum bieden we onderwijs dat is ontstaan vanuit een behoefte die we bij leerlingen constateerden. Ze willen niet alleen met het hoofd werken en kennis uit boeken verwerven, maar ook werken aan eigen toekomstperspectief en talentontwikkeling. Kortom: maatwerk voor leerlingen met goede leercapaciteiten die in een beroepsgerichte context willen leren.

Dit sluit naadloos aan bij wat de overheid steeds explicieter uitdraagt. Met lichte verwondering constateer ik dan ook dat het Groene Lyceum haar bestaan na tien jaar nog steeds moet verdedigen, niet naar ouders en leerlingen, wel naar mensen die vooral vanuit het systeem denken. En dat terwijl leerlingaantallen toenemende belangstelling laten zien en wetenschappelijk onderzoek (zie interview met Harm Biemans, p.12-13, red.) aantoont dat we succesvol zijn in het motiveren van leerlingen. Dat we met versneld doorlopen van programma's toch bovengemiddelde examenresultaten halen en onze leerlingen het *overall* goed doen op het hbo.

Vanwaar dan toch die scepsis? Ik constateer een disbalans tussen wat wij doen en systeemdenken. Een voorbeeld: met deze leerlingen scoren we in de onderbouw van de GL/TL onder de norm op de indicator 'Onderwijspositie ten opzichte van advies po' terwijl ze inhoudelijk na twee jaar vmbo wel verder zijn dan een reguliere GL of TL leerling. Dat past echter niet in het systeem. Door onderwijs op maat te bieden, creëren we voor deze leerlingen gelijke kansen, wat vervolgens leidt tot een negatieve beoordeling vanuit de inspectiekaders.

We blijven ons echter richten op wat voor de leerling van belang is. Daarbij maken we gebruik van onderzoeksresultaten, van de inbreng van ouders in adviescommissies, onderlinge visitaties en van de bevindingen van onze alumni die we bevragen in het hbo. Dan is het mooi om te merken dat we als voorbeeld dienen voor andere doorlopende leerlijnen vmbo-mbo, voor het inzetten van activerende didactiek, voor het redeneren vanuit de leerling en op die manier blijven werken aan ontwikkeling.

Ze bedenken altijd hoe het anders kan

Tijdens een ochtend onderzoeken en ondernemen (O&O) op het Groene Lyceum van Lentiz Dalton in Naaldwijk halen leerlingen alles uit de kast.

Zullen we hier nog een raam in maken?' Sander (13) draait zijn houten huis wat in het rond. Samen met Nout (12) werkt hij aan de maquette van een *township*, de jongens zijn druk in overleg. De contouren van hun krottenwijk worden al zichtbaar, maar er moet nog heel wat gebeuren; een tafel verderop zijn twee meiden al begonnen met de aanleg van waslijnen.

Het is donderdagochtend op het Lentiz Dalton in Naaldwijk, een ochtend waar de leerlingen van het Groene Lyceum zich op verheugen. Ze hebben dan vier uur O&O - onderzoeken en ondernemen. In dit geval krijgen de eerste klassers de opdracht: zorg dat je weet wat een *township* is, en neem materialen mee om er een te kunnen bouwen. Een programma van eisen hoort er ook bij, vertelt docent Nils Garama. Een van de huizen in het *township* moet bijvoorbeeld open en binnenin zichtbaar zijn. En dan zijn er bij iedere opdracht competenties die hij bij de leerlingen wil zien.

In deze les draait het om onderzoeken, materialen en middelen inzetten, samenwerken en overleggen.

Zelfstandige kinderen

De eerste klassers zijn volop aan het werk, in het klaslokaal hangt een werksfeer. Er wordt gezaagd, geverfd, geplakt en gemeten. Leerlingen staan aan verhoogde werktafels bezaaid met papier, scharen, hout, zand en verf. 'Townships heb je niet alleen in het buitenland hoor,' vertelt een leerling die bezig is met het aanleggen van een moestuin. Ze bouwt samen met klasgenoten een sloppenwijk uit de jaren '30, crisisjaren in Nederland. Intussen staan de stanleymessen in de belangstelling. 'Meneer, hij loopt met z'n mes te zwaaien!', klinkt het al snel. Garama grijpt even in. Daarna loopt hij op een groepje af dat bezig is een zandweg aan te leggen. 'Als we deze maquette verplaatsen, wat gebeurt er dan met dat zand? Juist, dus wat gaan jullie doen om dat te voorkomen?' De leerlingen overleggen. Ze besluiten er een rand omheen te bouwen.

'Het zijn zelfstandige kinderen, ze zijn gewend om veel zelf te doen,' zegt Garama even later. 'Ik probeer zoveel mogelijk vragen te stellen, in plaats van te instrueren.' Garama is van oorsprong wiskundedocent. En ook de wiskundeles maakt hij voor deze groep praktisch, door opdrachten bijvoorbeeld in de context van ondernemerschap te plaatsen. 'Het kenmerkende aan deze leerlingen is dat ze intelligent zijn, maar liever op een praktische manier leren,' zegt hij.

Iets anders dan mavo

Iets meer dan vijf jaar geleden begon het Lentiz Dalton in Naaldwijk met het Groene Lyceum. Voorheen was de school alleen een Dalton mavo. 'Uit gesprekken met ouders, leerlingen en leerkrachten wisten we dat er behoefte was aan meer moderne vormen van onderwijs. Dat er leerlingen zijn die liever vanuit een praktijkcontext willen leren,' vertelt teamleider Ursula van Rest. Op het Groene Lyceum kunnen leerlingen nu versneld hun mavo en mbo-4 diploma halen (zie kader), om vervolgens meteen naar het hbo door te kunnen. Ze krijgen aan het eind van hun opleiding de kwalificatie *Manager groene detailhandel*, die toegang geeft tot de

Het Groene Lyceum: Wie, wat en waarom?

Het Groene Lyceum is bedoeld voor leerlingen die graag willen doorstromen naar het hbo, leerlingen met goede leercapaciteiten. Ze vinden in het algemeen vormende onderwijs niet de omgeving die inspeelt op hun belangstelling. HGL biedt in een geïntegreerde leerlijn vmbo-mbo een praktijkgerichte en beroepsgeoriënteerde voorbereiding op een vervolgopleiding in het hbo. Het is een leertraject waarin de leerling na zes jaar een vmbo- en mbo-4-diploma haalt. Het traject biedt mogelijkheden voor verdieping, verbreding en versnelling. HGL is gericht op doorstroom naar hbo. Er is veel aandacht voor studieloopbaanbegeleiding, het ontwikkelen van (studie)vaardigheden en competenties. Er is sprake van maatwerk afgestemd op talenten, interesse en (studie)loopbaan van de leerling. De leerling verzamelt behaalde resultaten en ontwikkeling in een portfolio.

‘Deze leerlingen zijn gewend om veel zelf te doen,’ zegt docent Nils Garama. ‘Ik probeer zoveel mogelijk vragen te stellen, in plaats van te instrueren.’

meeste hbo-opleidingen. De leerlingen die het Groene Lyceum trekt, hebben flinke capaciteit, zegt Van Rest. Maar leren door te doen past beter bij hen. Lentiz telt inmiddels bijna 250 Groene Lyceum-leerlingen, de eerste leerlingen zullen dit jaar afstuderen.

Vooroordelen

Het Lentiz staat middenin het Westland, bekend om zijn glastuinbouw. De school trekt veel kinderen van ondernemers uit nabijgelegen dorpen. Mensen hebben er vaak vooroordelen over, zegt Van Rest. ‘Ze denken aan kassen en tomatenplukkers.’ Terwijl de economische bedrijvigheid veel breder is, denk aan de transportsector, bedrijven die machines maken voor de tuinbouw en zadenselectie. Bovendien gaan veel producten uit het Westland naar het buitenland. Daarom is het Groene Lyceum hier tweetalig geworden, leerlingen in het tweede leerjaar zijn de eerste tweetalige lichter.

De school onderscheidt zich niet alleen door het vak O&O, leerlingen krijgen ook praktische sectororiëntatie, een vak waarin ze het bedrijfsleven beter leren kennen. Ze bezoeken dan ondernemingen of bedrijven komen naar school. Daarnaast zijn er volop stages, in het derde leerjaar is er een stageweek, in het vierde en vijfde leerjaar lopen ze vier weken stage (zie ook p. 14-15). Leerlingen die niet versneld afstuderen binnen vijf jaar, lopen in het zesde jaar nog 20 weken één dag per week stage, en zes weken aaneengesloten.

‘Het is niet makkelijk om een stageplek te vinden,’ zegt Van Rest, ‘maar in het vijfde leerjaar is iedereen onder de pannen. Ze waaieren uit naar verschillende bedrijven: van hoveniers en chocolatiers tot tuincentra en bedrijfjes in de Rotterdamse Markthal.’

Doelgericht

Binnen het Lentiz Groene Lyceum is alles gericht op de doorstroom naar het hbo, zegt Van Rest. Leerlingen raken bedreven in plannen, samenwerken en organiseren. De school zorgt er ook voor dat leerlingen in de hoogste klassen vakken kunnen kiezen die aansluiten op hun hbo-opleiding naar keuze. ‘Mbo-4 leerlingen lopen op het hbo regelmatig vast omdat ze de theorie niet aan kunnen,’ zegt Van Rest. ‘Wij doen het hier nadrukkelijk allebei: theorie en praktijk.’

Als Van Rest kijkt naar de lichter in het vijfde leerjaar, ziet ze ‘doelgerichte leerlingen, die weten wat ze willen.’ Ze lacht. ‘Het zijn van die leerlingen die altijd bedenken hoe het anders kan. Ook als het om het lesrooster gaat. Dan staan ze hier ook voor de deur, met een nieuw plannetje. Maar dat is toch mooi. Deze mensen hebben we nodig in de maatschappij.’ ■

‘Deze leerlingen zijn intelligent, maar leren liever op een praktische manier’

Wie is de 'Groene'?

Elise, Koen, Dennis en Jorien hadden alle vier havoadvies, maar kozen toch voor het Groene Lyceum. En hebben tot op heden geen seconde spijt.

'Ik ben geen kei in stilzitten'

Elise de Bondt (12) zit in de eerste klas van de Groene Welle in Zwolle. 'Als ik de groepsapp van mijn oude groep 8 lees, zie ik dat mijn oude klasgenootjes die naar de havo zijn gegaan alleen maar leervakken en veel toetsen hebben. Dan ben ik blij dat ik voor het Groene Lyceum koos. **Met**

mijn Cito-score had ik ook best naar de havo gekund, toch leek me dat niet zo'n goed idee: ik ben geen kei in stilzitten. Mijn zus zat al op de Groene Welle, dus ik wist wel een beetje waaraan ik begon. Het jaar is nog niet op de helft, maar ik heb het al best naar mijn zin. De klas is leuk, iedereen is heel aardig. Elke dinsdag hebben we vier uur achter elkaar praktijk. Eerst draaide het tien weken lang om "dieren", nu doen we tien weken "groen", daarna tien weken "verzorging" en ten slotte "land". Aan mijn huiswerk besteed ik niet heel veel tijd. Mijn moeder overhoort me elke avond en ik haal goede cijfers. Het enige nadeel vind

ik dat de school niet in mijn woonplaats Kampen is: ik moet er altijd met de trein of met de fiets naartoe. Welke opleiding ik hierna ga doen, weet ik nog niet precies. Wél wat ik wil worden: modeontwerpster.'

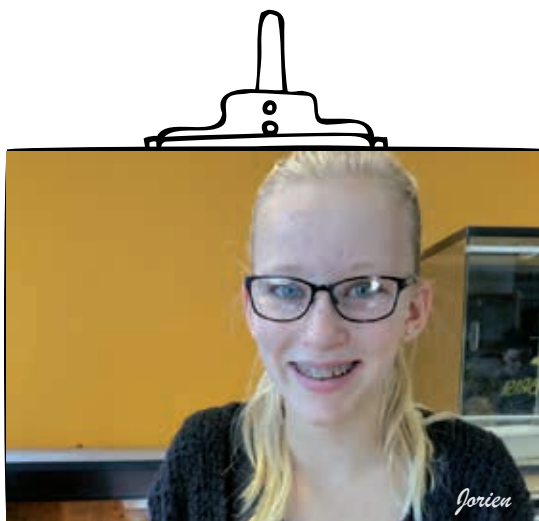
'De hoeveelheid huiswerk en toetsen vallen mee'

Koen Molenaar (16) zit in het vijfde jaar van AOC Oost in Doetinchem: 'Een theoretische school is niets voor mij, ik ben veel liever bezig met mijn handen. Een neef van mij zat ook op het Groene Lyceum en hij stak me aan met zijn enthousiaste verhalen. Na de open dag die ik in groep 8 bezocht, wist ik het zeker. Vanaf het begin bleek al dat deze school goed bij me past. Vooral de praktische vakken

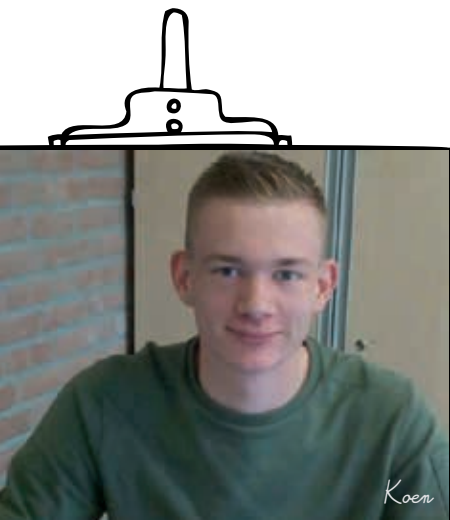
vind ik leuk. **De hoeveelheid huiswerk valt erg mee en we hebben niet veel toetsen. Wel maken we veel verslagen.** In de bovenbouw heb je meer leervakken dan in de onderbouw, dat is misschien logisch maar vind ik ook jammer. Aan de andere kant loop je vanaf het derde jaar stage, waardoor je goed kunt kennismaken met de praktijk. Zelf loop ik nu een dag per week stage bij een hoveniersbedrijf in de buurt. Echt iets voor mij. Hierna wil ik dan ook hbo tuinontwerp gaan doen.'

'Ik houd van projectmatig werken'

Jorien Ackerman (13) zit in de tweede klas van Het Groene Lyceum Groenhorst in Almere. 'Ik heb voor

leerling?

Koen

het Groene Lyceum gekozen, omdat ik wel een havoadvies had, maar niet zo geconcentreerd kan werken. Bij praktijkgericht leren heb ik daar minder last van. We hebben een kerstmarkt georganiseerd, maken

bij de gewone vakken filmpjes of posters en vorig schooljaar was er het Floriadeproject. Dat was een opdracht van de gemeente Almere, voor de wereldtuinbouwtentoonstelling van 2022. We moesten een duurzame maquette van een kavel ontwerpen, geschikt voor jongeren van 12 tot 18 jaar. We hebben er zes weken aan gewerkt, in groepjes van vier.

Eerst maakten we een plan van aanpak. Mijn groepje had een skatebaan, een

zwembad en een boomhut in de maquette. Uiteindelijk hebben we onze kavel aan de gemeente gepresenteerd. Leuk om te doen, omdat we onze kwaliteiten konden inzetten, zoals samenwerken en presenteren. Het was wel lastig om de maquette op schaal te maken, maar toen hebben we de wiskundedocent om hulp gevraagd.'

'Ik steek graag de handen uit de mouwen'

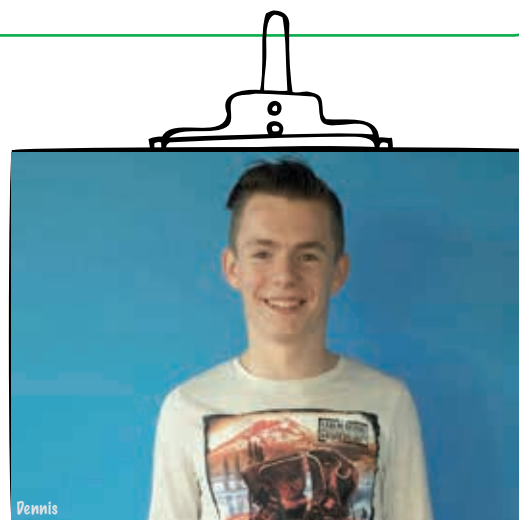
Dennis van der Meer (14) zit in de derde van Melanchthon in Bleiswijk. 'Het draait hier vooral om werken aan je competenties. Zo heb ik laatst gevraagd of ik een gymles mocht geven om mijn lesvaardigheid te oefenen. Dat kan hier zomaar, was hartstikke leuk om te doen. Je leert hier ook hoe dingen praktisch

'Ondernemend, zelfstandig en sociaal vaardig'

Marianne van Eck, afdelingshoofd bij Melanchthon in Bleiswijk: 'Wie de Groene Lyceum leerling is? Dat is een jongere die straks graag hbo wil doen, maar niet alleen met zijn neus in de boeken wil zitten. Het is ook een ondernemende jongere, die sociaal vaardig is, goed zelfstandig kan werken en zelf initiatief kan nemen. Je krijgt hier in het eerste jaar meteen praktijkvakken, dus is het fijn als je makkelijk dingen kan organiseren. Zo regelen de leerlingen bij ons zelf dat er een schoolkrant komt. Ook moet de leerling op het Groene Lyceum zijn eigen ontwikkelingen kunnen bijhouden. Tel daarbij op dat hij goed moet kunnen samenwerken én kunnen luisteren naar een ander, want dat soort competenties telt hier zwaar mee.' Wat Van Eck ook aanspreekt: 'Ze nemen weinig aan voor zoe- te koek en willen het naadje van de kous weten.'

in elkaar steken. Laatst maakten we bijvoorbeeld zelf yoghurt. Fijn ook dat we bijna alles met de laptop doen, ik ben gek van ict. **Hierna wil ik de technische kant op, een hbo-opleiding doen in de ict bijvoorbeeld. En daarna naar de universiteit.**

Ik had havo-advies in groep 8, alleen is acht uur lang op een stoel zitten niks voor mij. Niet dat ik een concentratieprobleem heb, maar ik vind het fijner om de handen uit de mouwen te steken. Het Groene Lyceum is een goede keus geweest. De sfeer is goed en de docenten zijn vriendelijk. De vakken landbouw en Engels vind ik het leukst. Lekker ook dat onze lessen maar veertig minuten duren. Vrienden op andere scholen hebben soms tachtig minuten achter elkaar les. Tja, uiteindelijk heb ik weinig aan te merken. Hoewel... de theorielessen mogen van mij nog wel iets praktischer. ■

Dennis

Uitstroom naar hbo opleidingen

Op welke hbo-opleidingen komen leerlingen van het Groene Lyceum terecht?

- Accountancy • Bedrijfskunde en Agribusiness
- Bedrijfskunde MER • Bio informatica
- Biologie en medisch laboratoriumonderzoek
- Communicatie • Docent geschiedenis
- Elektrotechniek • Facility management
- Financieel Economisch Management
- Fotografie • HBO V
- ICT • Informatica
- Integrale veiligheid • Journalistiek
- Life Science • PABO
- SPH • Technische bedrijfskunde
- Tolk/leraar Nederlandse gebarentaal
- Tuin- en akkerbouw • Veehouderij
- Werktuigbouwkunde

Het Groene Lyceum in cijfers

AOC	Aantal vestigingen	Aantal leerlingen
Terra	6	626
AOC Oost	2	237
Groenhorst	1	69
Lentiz	1	229
Melanchthon	1	68
GroeneWelle	1	72

Voor Terra en AOC Oost geldt dat alle leerjaren inmiddels zijn ingevuld. Bij de overige instellingen is de leerroute nog in opbouw en valt dus nog een groei in aantal leerlingen te verwachten

Wist u dat...

... de landelijke samenwerking tussen de Groen Lycea hecht is? Er is maandelijks overleg tussen teamleiders, drie keer per jaar op bestuurlijk niveau en één keer per jaar komen ongeveer zestig docenten bij elkaar op een werkconferentie om expertise uit te wisselen.

... de onderzoeksresultaten uit het NRO-project direct vertaald worden naar de onderwijspraktijk? Bij genoemd overleg tussen de teamleiders en de werkconferenties is minimaal één onderzoeker aanwezig om resultaten uit het onderzoek in te brengen en mee te denken over gewenste gevolgen voor de verdere ontwikkeling van de doorlopende leerlijn.

Waar zitten de Groene Lycea?

Terra biedt hGL aan in

Winsum	Hamrik 4a, 9951 JH Winsum
Wolvega	Paulus Potterstraat 33, 8471 VM Wolvega
Eelde	Burgemeester Legroweg 29, 9761 TA Eelde
Assen	Vredeveldseweg 55, 9404 CC Assen
Emmen	Huizingsbrinkweg 9, 7812 BK Emmen
Meppel	Werkhorst 58, 7944 AV Meppel

AOC Oost biedt hGL aan in

Almelo	Bornerbroeksestraat 348, 7609 PH Almelo
Doetinchem	Gildenbroederslaan 3, 7005 BM Doetinchem

GroeneWelle biedt hGL aan in

Zwolle	Koggelaan 7, 8017 JN Zwolle
---------------	-----------------------------

Groenhorst biedt hGL aan in

Almere	Heliumweg 1, 1362 JA Almere
---------------	-----------------------------

Melanchthon biedt hGL aan in

Bleiswijk	Wilgenlei 2B, 2665 KN Bleiswijk
------------------	---------------------------------

Lentiz biedt hGL aan in

Naaldwijk	Prof. Holwerdalaan 60, 2672 LD Naaldwijk
------------------	--

2 vragen aan...

"hbo'ers" Freddy van Dijken en Agnes Meijer

Freddy van Dijken is aansluitcoördinator voortgezet onderwijs - hoger onderwijs en mbo-hbo aan Hogeschool Van Hall Larenstein in Velp. Hij komt veel bij Groene Lycea over de vloer. Agnes Meijer is projectleider mbo hbo in Noord Nederland en was betrokken bij de curriculum-ontwikkelingsfase van het Groene Lyceum.

1. Wat is jullie indruk van leerlingen die van het hGL komen?

Van Dijken: 'Ik ben kritisch. Mij is in het begin verteld dat een hGL-leerling beter is voorbereid op het hbo vanwege het gecombineerde profiel havo/mbo. Crux is dat je feitelijk niet kunt spreken van dé hGL-leerling. Het is geen havo-leerling, want hij doet geen eindexamen havo in vakken als Nederlands, Engels, wis- en scheikunde (één van mijn missies op voorlichtingsbijeenkomsten: Wil je door naar het

hbo, zorg dan dat je die vakken ook toetst). En het is ook geen échte mbo-leerling als het gaat om specialisatie. De meeste hGL-leerlingen hebben een

vrij algemeen kwalificatiedossier en missen voor onze hbo-richtingen specifieke kennis van natuur en milieu. Bij ons hebben ze dus eerder een achterstand ten opzichte van leerlingen die van het mbo komen. Enige nuance is hier wel op z'n plaats. Essentieel voor het succes is de wijze waarop een hGL-leerling invulling geeft aan zijn dossier. Een leerling die bijvoorbeeld kiest voor hbo Tuin- en Landschapsinrichting en als stage in een bloembinderij heeft gewerkt, voegt weinig toe. Heeft de hGL-leerling een hoveniersstage gedaan, dan is dit juist een waardevolle toevoeging.'

Meijer: 'Ik heb vooral positieve ervaringen. We hebben van twee jaar cijfers. Kijkend naar uitvalcijfers in het eerste jaar op het hbo, zie ik dat de hGL-leerlingen het goed doen. Ze vallen minder vaak uit dan gemiddeld.'

2. Wat is de toegevoegde waarde van onderwijs op het Groene Lyceum?

Van Dijken: 'De opzet en het concept (combinatie praktijk en theorie) vind ik écht goed. Ook hebben de leerlingen van

hGL een positieve instelling (ze hebben bewust gekozen voor het Groene Lyceum) en lopen voor op havisten als het gaat om praktijkervaring. Positief vind ik ook de bereidheid van Groene Lycea om zichzelf steeds verder te ontwikkelen en te verbeteren. Ze staan open voor kritiek en vragen vaak feedback van hbo's.'

Meijer: 'hGL'ers zijn beter voorbereid als het gaat om studievoordigheden. Denk aan zelfstandig werken, het lezen en samenvatten van grote teksten, het kunnen onderscheiden van hoofd- en bijzaken, gelijktijdig luisteren en schrijven. Een mbo'er kan daar echt op uitvallen.

In die zin kan het mbo leren van het Groene Lyceum. Het zou bijvoorbeeld mooi zijn als het mbo bepaalde elementen zou overnemen. Denk aan het aanbieden van échte vakken (wiskunde, natuurkunde, economie) waarmee mbo'ers betere aansluiting vinden op het hbo.'

Technologieroute

In 2007 begon het Groene Lyceum op verschillende locaties in het land. Ieder op zijn eigen manier. Voor zowel de ministeries van EZ (waar het agrarisch onderwijs onder valt) en OCW als voor de agrarische opleidingscentra (aoc) was dat een onbevredigende situatie. Het was voor de buitenwereld niet helder wat het Groene Lyceum is. Daarop besloten de aoc's en EZ

het Groene Lyceum onder te brengen in het experiment technologieroute. De betrokken aoc's dienden een voor 90 procent gelijklopende aanvraag in, waarop ze een positieve beschikking ontvingen. Leerlingen van het Groene Lyceum worden sinds 2015 in leerjaar 3 ingeschreven in de technologieroute. Deze route is ook toegankelijk voor leerlingen uit het reguliere vmbo (GL of TL).

Voor de toelating tot de technologieroute van het Groene Lyceum spraken de aoc's de volgende eisen af:

- de leerling behoort tot de doelgroep (aantoonbaar passend in het competentieprofiel);
- gemiddelde score op AVO (en praktijkvak) 7,5 en/of TL/H-advies uit de CITO VAS;
- positief advies docentenvergadering.

Top 6 hbo's

Waar kwamen de leerlingen na het hGL tot nu toe terecht?

- 1 Hanzehogeschool
- 2 Stenden Hogeschool
- 3 Aerus Hogeschool Dronten
- 4 Van Hall Larenstein
- 5 Saxion
- 6 Windesheim

Zó geef je les op een Groen Lyceum

Wat moet je in huis hebben als docent van het Groene Lyceum?
Drie docenten leggen het uit. 'De belangrijkste vaardigheid?
Een helicopterview.'

Het Groene Lyceum heeft een eigen karakter en dat vraagt van docenten specifieke vaardigheden en kennis. 'De belangrijkste? Een helicopterview,' zegt Jan Harbers, projectleider bij het Groene Lyceum van Terra. 'Je moet over de grenzen van je eigen vak heen kunnen kijken. Docenten weten veel van vmbo- en havoniveau, geven praktijkgericht les én kunnen werken zonder duidelijke richtlijnen van lesmethodes. Wat er klaar staat voor vmbo-leerlingen, is te gemakkelijk voor leerlingen van het Groene Lyceum. Maar een havo-stramien is ook niet goed: de leerlingen zijn te praktijkgericht, ze willen aan de slag.' Bovendien vindt het onderwijs aan het Groene Lyceum plaats in blokuren: per dag volgen leerlingen maximaal drie vakken en zitten ze per vak meer uren (een blok) bij een docent. 'Alle docenten hebben daarom altijd een breed arsenaal aan activerende werkvormen paraat. Ze zijn voortdurend op zoek naar nieuwe, uitdagende manieren om leerlingen iets te leren.'

Kortom, je moet als docent beschikken over een flinke dosis creativiteit en ondernemingszin. En je werkt veel samen met collega's, bijvoorbeeld in vakoverstijgende lesprojecten of in de afstemming van vaardigheden als samenwerken en onderzoekend leren. 'De docenten zijn teamspelers, ze staan open voor verandering, willen samen leren en zichzelf steeds verbeteren,' zegt Harbers. Dat klinkt als veel ballen in de lucht, maar verwarring wordt uitgesloten: 'Steeds weer keren we terug naar de bron: hoe kunnen we deze leerling, met deze kenmerken en behoeften, het beste bedienen?'

Denise Pot (28) | docent economie en project bij Groenhorst | vestiging Almere

'We houden leerlingen een spiegel voor. Wat kun je? Wat zijn je sterke en minder sterke kanten? Ik zie ze groeien in het ontdekken wie ze zijn. Die aandacht voor zelfontwikkeling is er ook voor docenten van het Groene Lyceum. Ook wij moeten weten wat we goed kunnen, waar onze kwaliteiten liggen. We zijn een rolmodel, moeten uit onze comfortzone durven stappen, reflecteren op ons eigen handelen.'

'Aandacht voor zelfontwikkeling is er ook voor de docenten'

Toen Pot op Groenhorst begon, voelde ze zich snel thuis. 'Iedereen kende elkaar. Als het bij de ene klas minder goed liep, kwamen we elkaar helpen. Nu de school groter is, streven we er nog naar om van eilandjes een mooi landschap te worden. Bijvoorbeeld via werkgroepen, waar collega's samenwerken aan onderwijsontwikkeling, zoals de aansluiting van loopbaanleren op de rest van het curriculum. Door de blokindeling is er veel leestijd aan één stuk en kan ik variëren met werkvormen. Ik laat leerlingen filmpjes maken over het btw-systeem of geef groepjes de opdracht een *mindmap* te tekenen. Ook laat ik leerlingen soms *drie op een rij* spelen: drie leerlingen

leggen een-voor-een een economisch begrip uit en vervolgens probeert de rest van de klas te achterhalen welke uitleg de beste is.

Mijn werk kent drie kernfasen: leiden, begeleiden en zelfstandig laten werken. Zo ook tijdens projectlessen, waarbij leerlingen zes tot acht weken achtereen aan eenzelfde project werken en in de praktijk leren. Zo vroeg de gemeente Almere wat er kon met een stel panden dat een creatieve bestemming moest krijgen. Ik neem de leerlingen dan mee voor een rondleiding. Vervolgens geef ik een kader waarbinnen ze aan de slag gaan en gaandeweg nemen ze meer eigen verantwoordelijkheid.'

LERAAR

Wilfred ten Have (28) | docent Engels en drama bij GroeneWelle | vestiging Zwolle

'In het begin dacht ik: zo'n leerling kan alles al, die vliegt door het programma heen. Maar een Groene Lyceum-leerling is ook gewoon een jongere die moet leren plannen en "leren leren", zegt Wilfred ten Have. Hij werkt inmiddels zeven jaar op de school, die vier jaar geleden een Groen Lyceum-traject introduceerde. 'Sommige collega's waren terughoudend, ze voelden zich onzeker. Wat moest dit worden? We zijn gaan kijken bij andere scholen, maar uiteindelijk moet je er zelf vorm aan geven.

Wat mijn werk bijzonder maakt? Het zit in het woordje *groen*. Dat staat natuurlijk voor de praktijkkant, maar voor mij ook voor de levendigheid bij ons op school waar ik van geniet. Dat heb ik elders niet eerder meegemaakt.

Een docent van een Groen Lyceum moet flexibel zijn en bereid om nieuwe dingen uit te proberen. Ik geef bijvoorbeeld opdrachten met tablets of laat leerlingen iets presenteren wat ik op het reguliere vmbo klassikaal uitleg. Verschillen met het vmbo? Die zijn er genoeg. Discussies vinden plaats op een

'Ik zie bij ons op school een levendigheid waar ik van geniet'

ander niveau. Als ze op het Groene Lyceum bijvoorbeeld een laag cijfer krijgen, ben ik langer bezig met uitleggen waarom dat zo is.

Telkens weer die aansluiting zoeken met wie je voor

je hebt, daar gaat het om, en daarin verschilt mijn werk als docent van het Groene Lyceum niet in dat van andere docenten. Ik heb boerenjongens en -meisjes in de klas die later het bedrijf van hun ouders over willen nemen. Ze zeiden dat ze geen Engels nodig hebben. "Maar ook als boer moet je Engels kunnen," antwoordde ik toen. "Bijvoorbeeld als je een machine uit het buitenland koopt." Oh ja, zie ik ze dan knikken. Geweldig.'

Ivar Prins (27) | docent geschiedenis en aardrijkskunde bij scholengemeenschap Melancthon Business School in Bleiswijk

LERAAR

Geschiedenis en aardrijkskunde zijn misschien niet de eerste vakken waaraan je denkt bij praktijkgericht onderwijs. Onterecht, blijkt uit het verhaal van Ivar Prins. 'Ik laat leerlingen bijvoorbeeld historische kaarten maken of in groepjes een transportplan ontwerpen.'

'Dit onderwijs vraagt om een creatieve houding'

De speciale doelgroep van het Groene Lyceum vraagt van de docent een creatieve houding, merkt Prins, die inmiddels zeven jaar in het onderwijs zit, waarvan vijf bij het Groene Lyceum. 'Je moet steeds opnieuw kijken hoe je het onderwijs praktijkgericht maakt. Zo selecteer ik die lesstof waarvan ik denk dat mijn leerlingen er het meeste aan hebben en ligt bij aardrijkskunde het accent meer op infrastructuur dan op grondstoffen. Omdat geschiedenis en aardrijkskunde geen eindexamenvakken zijn, heb ik extra vrijheid. Bij geschiedenis kan ik bijvoorbeeld veel aandacht schenken aan hoe leerlingen met historische feiten omgaan. Weten ze de bronnen goed te beoordelen en te gebruiken? Op het reguliere vmbo, waar ik ook lesgeef, ben ik meer tijd kwijt met controleren. Daar moet ik toch vooral netjes de onderwerpen van het programma aflopen om de leerlingen voor te bereiden op het examen. Ook is het makkelijker vakoverstijgende opdrachten te geven. Zo'n opdracht met historische kaarten kan natuurlijk ook goed in de aardrijkskundeles van pas komen. En misschien ga ik zelfs de dierenverblijven en groene kas van de school aan mijn lessen koppelen. Leerlingen vinden die kas en verblijven altijd heel leuk.' ■

HGL-leerlingen halen sneller diploma en stromen vaker door

Het Groene Lyceum illustreert dat je met doorlopende leerlijnen betere onderwijskansen aan leerlingen kunt bieden, zegt Harm Biemans op basis van zijn onderzoek naar dit geïntegreerde vmbo/mbo-programma.

‘Leerlingen hebben baat bij versnelde vmbo/mbo-route’

Leerlingen van het Groene Lyceum hebben vaak een havoadvies, maar havo is ze eigenlijk te theoretisch. Ze willen graag ook iets kunnen dóen: ze zijn praktisch ingesteld. Het Groene Lyceum richt zich heel bewust op deze specifieke groep leerlingen. En dat sorteert effect, blijkt uit onderzoek van Harm Biemans van Wageningen University & Research. Leerlingen halen sneller hun vmbo-diploma en stromen vaker door naar het mbo en uiteindelijk het hbo. Biemans vergeleek in een deel van zijn onderzoek 165 leerlingen van het Groene Lyceum met regulie-

re vmbo-leerlingen. Beide groepen scoorden even goed op hun eindexamens, zij het dat de eerste groep gemiddeld een jaar eerder het vmbo-eindexamen deed. ‘Om de vergelijking zo eerlijk mogelijk te maken, hebben we alleen vmbo-leerlingen genomen met een vergelijkbare, dus relatief hoge, Cito-score,’ vertelt Biemans. ‘De uitkomst laat zien dat de leerlingen van het Groene Lyceum een goede opleidingskeuze hebben gemaakt: op het reguliere vmbo zouden ze waarschijnlijk te weinig uitgedaagd zijn.’ Vervolgens keek Biemans hoe het de jongeren na het Groene Lyceum verging: niet alleen behaalden zij vaker (zie kader) een mbo4-diploma dan vergelijkbare, reguliere mbo-studenten, ook stroomden zij vaker door naar het hbo.

De 4 plussen van Groene Lyceum-leerlingen

- + Halen gemiddeld een jaar eerder dan reguliere vmbo-leerlingen vergelijkbare resultaten voor de vmbo-eindexamens van de vakken Nederlands, Engels, wiskunde en biologie (alle gemiddelde cijfers liggen tussen 6,3-6,8).
- + Stromen in vergelijking met reguliere vmbo-leerlingen vaker door naar het mbo (96,6% vs. 90,1%) en minder vaak door naar de havo (9,4% vs. 1,5%).
- + Halen vaker een mbo4-diploma dan reguliere mbo-studenten (90,7% vs. 68,6%).
- + Stromen vaker door naar het hbo dan reguliere mbo-studenten (67,9% vs. 37,3%).

Succesfactoren

De sleutel tot succes is volgens Biemans de combinatie van onderwijskundige kenmerken. Het Groene Lyceum is een doorlopende leerlijn: een geïntegreerd vmbo/mbo-programma waarbij leerlingen al vroeg te maken krijgen met mbo-lesstof, met een sterke focus op de praktijk en veel aandacht voor studie- en onderzoeksvaardigheden voor het hbo. Daarnaast is er sprake van versnelling: waar een vmbo- en vervolgens een mbo4-opleiding in totaal zeven tot acht jaar in beslag nemen, duurt het traject van het Groene Lyceum zes jaar met een mogelijkheid tot versnellen. Dat betekent dat leerlingen meer lesstof in kortere tijd verwerken. Ook krijgen ze bij de kernvakken (avo en exact) les op havoniveau. Door al deze kenmerken sluit het Groene Lyceum volgens Biemans goed aan op de specifieke eigenschappen van de doelgroep, dus jongeren die meer kunnen dan het

Harm Biemans: 'Initiatieven als het Groene Lyceum laten zien dat er goede alternatieven zijn voor leerlingen die mogelijk anders binnen traditionele onderwijsvormen buiten de boot zouden vallen.'

vmbo, maar op de havo 'waarschijnlijk niet goed uit de verf komen vanwege het theoretische gehalte van de opleiding'.

Verschillende locaties, hetzelfde resultaat

Een andere uitkomst van het onderzoek is dat de leerlingen op verschillende locaties van het Groene Lyceum vergelijkbaar presteren: het maakt dus niet uit waar ze les krijgen. In totaal zijn er twaalf vestigingen van zes agrarische opleidingscentra (aoc's) waar jongeren een Groen Lyceum-traject kunnen volgen. Deze uitkomst was niet vanzelfsprekend: de aoc's gingen vanaf 2007 onafhankelijk van elkaar van start. Sinds 2012 is er 'pas' structureel bestuurlijk overleg en zijn er bijvoorbeeld docentbijeenkomsten om ervaringen te delen en elkaar verder te helpen. Inmiddels werken de betrokken aoc's ook volgens een gemeenschappelijk onderwijskundig model.

Tevreden? Ja!

Hbo-studenten die op het Groene Lyceum hebben gezeten, zijn positiever over hun studievaardigheden en theoretische kennis dan leerlingen die van het reguliere mbo komen, blijkt uit de eerste resultaten van een vragenlijstonderzoek van Harm Biemans (WU). Zo schatten de studenten zichzelf hoger in op vaardigheden als informatie zoeken en verwerken, presenteren, verslagen maken, onderzoeken en samenwerken. Ook geven zij aan dat ze op hun vooropleiding beter voorbereid zijn voor de theoretische vakken Nederlands, Engels, Duits en Economie.

Betere doorstroom

Initiatieven als het Groene Lyceum laten volgens Biemans zien dat er goede alternatieven zijn voor leerlingen die mogelijk anders binnen traditionele onderwijsvormen (vmbo/mbo, havo) buiten de boot zouden vallen. 'Een substantiële groep leerlingen heeft behoefte aan onderwijs dat het midden houdt tussen het vmbo/mbo en havo.' De integrale aanpak van het Groene Lyceum onderstreept volgens hem ook het belang om te (blijven) zoeken naar manieren om het leerling makkelijker te maken om

door te stromen naar het hoger onderwijs. 'Alles zou erop gericht moeten zijn om leerlingen te helpen hun kennis en vaardigheden optimaal te ontwikkelen,' schrijven Biemans en zijn collega's. 'Zij zouden niet gehinderd moeten worden door kunstmatige grenzen tussen onderwijsniveaus.' ■

Harm Biemans, Hans Mariën, Erik Fleur, Hilde Tobi, Loek Nieuwenhuis en Piety Runhaar, Students' Learning Performance and Transitions in Different Learning Pathways to Higher Vocational Education. In: Vocations and Learning, 9, 2016.

Harm Biemans, Hans Mariën, Erik Fleur, Tanya Beliaeva, Hilde Tobi, Loek Nieuwenhuis en Piety Runhaar, Promoting Students' Transitions to Higher Vocational Education. Paper tijdens Competence 2016, Wageningen.

'Uiteindelijk leer je het meest van de stage'

Stage lopen op een (paarden)camping, 's morgens om zeven uur de koeien melken, onderzoek doen naar bestrijdingsmiddelen: drie leerlingen van Groene Lycea vertellen enthousiast over hun stagetijd.

Leren in de praktijk, dát is wat de leerlingen van de Groene Lycea in Nederland willen. En dus slaan ze hun vleugels verschillende malen uit tijdens hun opleiding. In het eerste en tweede leerjaar zijn leerlingen nog vooral bezig met projectwerk op school, vaak in opdracht van een overheidsinstelling of het bedrijfsleven. Maar in het derde leerjaar zijn er snuffelstages, vaak van een week. Sommige Groene

Lycea stellen ook nog de eis dat die stages in vier verschillende sectoren moeten plaatsvinden: zorg, techniek, groen en economie. Dat is bijvoorbeeld het geval aan de scholen van Terra. Ze weten dan nog niet echt wat ze willen

worden, dus leerlingen mogen overal rondkijken. In het vierde leerjaar bouwen de leerlingen voort op de snuffelstages, dan lopen ze een schooljaar lang een dag in de week stage bij een adres naar keuze. In de laatste

leerjaren moeten ze stagelopen bij een erkend leerbedrijf. Daar doen ze ook de proeve van bekwaamheid, een gedeelte van hun mbo-examen.

Wet- en regelgeving beperkend

In die jaren zit 'm ook meteen de uitdaging voor de Groene Lycea. Omdat leerlingen aan het eind van hun opleiding een diploma *Manager groene detailhandel* krijgen, moet de stage daarbij aansluiten. In het kader van beroepspraktijkvorming is vastgesteld dat leerlingen ervaring op moeten doen in de detailhandel/kleinschalige groothandel in een speciaal voor deze opleiding geaccrediteerd bedrijf. Maar omdat de Groene Lycea plaats bieden aan leerlingen die allerlei verschillende kanten uit willen, van elektrotechniek tot fysiotherapie, is dat niet altijd een goede *match*.

'Vanuit het perspectief van het Groene Lyceum is de wet- en regelgeving hier beperkend,' zegt Jan Harbers, projectleider van het Groene Lyceum op Terra. 'Het zou mooi zijn als de stages gericht bijdragen aan de voorbereiding op doorstroom naar het hbo.'

'De stages moeten meer voorbereiden op doorstroom naar hbo'

Moniek Toonk
Zesde klas het Groene Lyceum
AOC Oost, Doetinchem

‘In het zesde jaar mag je een buitenlandstage kiezen. Dat leek me een mooie kans, zo helemaal in je eentje naar het buitenland. Ik koos een stageplaats op een kleine (paarden)camping bij Cérilly in Frankrijk. Gasten kunnen er buitenritten maken en lessen volgen. ’s Morgens gingen we al vroeg op pad met de paarden. Als we terugkwamen, hielp ik met afzadelen, de paarden in de wei zetten, opruimen en aanvegen. ’s Middags zorgden we dat de paarden genoeg water hadden, en dat ze in de schaduw stonden. Ik maakte ook de toiletgebouwen van de camping schoon en ik hielp mee met het ontvangen van de campinggasten.

‘Paarden blijken toch
vooral een hobby te zijn’

Ik heb tijdens mijn stage veel geleerd over de omgang met paarden, zoals ‘los longeren’. De eigenaren vonden diervriendelijkheid en vrijheid voor de paarden heel belangrijk. Ook heb ik veel opgestoken over de cultuur. ’s Middags houden de Fransen bijvoorbeeld allemaal siësta omdat het zo warm is. Echt Frans praten hoefde niet want de eigenaren van de camping zijn Nederlands en veel gasten komen uit Nederland en België.

Of ik later met dieren ga werken? Dat was vroeger wel een wens, maar door de stages heb ik ontdekt dat het meer een hobby is. Ik denk dat ik straks de kant van het evenementen management uit wil.’

Lieke Westerveld
Derde klas het Groene Lyceum
AOC Oost, Doetinchem

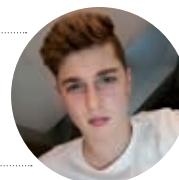

‘Vorig schooljaar heb ik vijf dagen stage gelopen bij een melkveebedrijf. Ik woon zelf ook op een boerderij, maar we hebben geen koeien en ik wilde graag eens weten hoe het met melken gaat. ’s Morgens om zeven uur begonnen we al met melken. Ik hielp de boer met de kalfjes melk geven, koeien in de wei zetten en het gras maaien op de tractor. Het leek me leuk om vaker te doen, maar meer als hobby.

Je verdient er niet zo veel mee, en met het Groene Lyceum kun je ook iets anders worden. Onlangs heb ik ook vijf dagen bij de kringloopwinkel stage gelopen. Ik moest daar klanten helpen, kleding ophangen, stofzuigen en artikelen prijzen. Ze lieten me veel dingen doen, dat was leuk. Ik heb er geleerd hoe je met klanten omgaat en hoe je professioneel overkomt. Later wil ik misschien iets met coaching en paarden gaan doen. Paarden zijn een spiegel van hoe je bent. Ik heb zelf een pony en ben helemaal paardengek. Ik had bij zo’n coachingpraktijk ook wel stage willen lopen, maar het is niet hier in de buurt, dus dat is lastig. Ik vind het wel een voordeel om stage te mogen lopen. Je kan zelf ervaren hoe het in de praktijk is en wat goed bij je past. Uiteindelijk leer je daar het meeste van.’

‘Een stage leert je
wat werken is’

Bram Berkhout
Vijfde klas het Groene Lyceum
Terra, Emmen

‘Ik hou niet zo van boeken, meer van het ondernemende. Het bevalt goed hier, het valt mee met huiswerk en de stages zijn leuk. In de derde mochten we allerlei snuffelstages lopen. En vorig jaar heb ik een dag in de week stage gelopen bij een onderzoeksinstituut voor bestrijdingsmiddelen. Daar moest ik testen uitvoeren buiten in de proefvelden. Ik heb geleerd om er secuur te werken, bijvoorbeeld heel goed te kijken hoe de bladeren van planten eruit zien, dat opschrijven en doorgeven.

Dit jaar moesten we een stage in de retail kiezen, en dan het liefst ook gecombineerd met groen. Ik kwam terecht bij de Welkoop, een soort Intratuin. We beginnen ’s morgens met de voorraden checken en alles aanvullen. We moeten klanten helpen en kassa draaien. Het is een leuke stage, maar soms is het iets te rustig in de winkel.

Ik weet nog niet wat ik straks na het Groene Lyceum wil doen. Het loopt nog heel erg uiteen. Misschien iets met bedrijfskunde, of de agrarische kant, of fysiotherapie. Ik heb m’n vakkenpakket zo gekozen dat ik nog alle kanten uit kan.’ ■

‘Ik heb geleerd
securer te werken’

Tekst Annemarie van Dijk

Beeld Shutterstock

De Tommen blikken terug

Het Groene Lyceum bereidt goed voor op het hbo, zeggen twee oud-leerlingen. Wat waren de mee- én tegenvallers en wat doen ze nu?

Tom Banning (21) zat van 2009 tot 2014 op het Groene Lyceum AOC Oost in Doetinchem. Nu zit hij in het 3e jaar van de hbo-opleiding tuin- en landschapsinrichting aan Van Hall Larenstein in Velp.

‘Ik deed eerst havo, maar dat vond ik veel te theoretisch. Vakken over kunst en zo interesseerden me niet. Na de havo-brugklas ben ik ingestroomd in de tweede klas van het Groene Lyceum. Van mijn overstap heb ik nooit spijt gehad. Mijn interesse ligt in het groen. Eerst volgde ik drie jaar op vmbo-niveau en daarna drie jaar op mbo-niveau. Ik koos voor de richting Big Business want ik wil de ondernemerskant op, gericht op groen. Dat je al vanaf de derde klas stage loopt, vind ik een pluspunt. Zo leer je de theorie snel in praktijk te brengen.

Ook een voordeel: je hebt een klein clubje leraren waardoor ik een hechte band met hen opbouwde en wat ook fijn was: ik had al die jaren dezelfde mentor. Een tegenvaller? De stof was niet heel ingewikkeld, maar je kunt de uitdaging zelf zoeken in bijvoorbeeld het volgen

van extra vakken.

Nu doe ik de hbo-opleiding Tuin- en Landschapsinrichting. Een logische stap. Ik leer hoe je grote groenplannen voor bijvoorbeeld adviesbureaus en gemeenten technisch kunt uitwerken. Volgend jaar mijn laatste jaar en daarna heb ik wel even genoeg geleerd. Ik heb echt zin om te gaan werken.’

Tom Ensing (21) bezocht het Groene Lyceum Terra in Winsum van 2008 tot 2012 en in 2013 in Groningen. Inmiddels zit hij in het vierde jaar hbo communicatie aan de Hanzehogeschool in Groningen.

‘Intellectueel gezien had ik niet echt een voor-sprong toen ik op het hbo kwam, maar wel op het gebied van samenwerken en plannen. Op dat soort competenties wordt behoorlijk gehamerd op het Groene Lyceum.

Op de basisschool was ik een dromer, ik kon me niet zo goed concentreren. Maar mijn Cito-score in groep 8 was hoog genoeg voor de havo. Qua niveau had ik havo wel aangekund, maar qua tempo waarschijnlijk niet. Daarom ging ik naar de open dag van het Groene Lyceum, dat toen net bestond.

Drie langere lesblokken op een dag in plaats van acht verschillende lessen, dat leek me wel wat. Ook was er een “stamlokaal”, waardoor je niet steeds naar een ander lokaal hoefde te lopen. Dat bracht rust die ik toen echt nodig had. Het lesprogramma was op een denkniveau dat ik aankon: havo met soms vwo-verdieping. Het Groene Lyceum is een goede keuze geweest. ‘s Ochtends hadden we vaak twee blokken theorie, ‘s middags praktische vakken zoals techniek, koken en groenvakken. Ik vond het fijn dat we met laptops werkten, dat was toen nog niet gebruikelijk. Toetsen deden we vaak online. In het vijfde jaar deed ik een Proeve van Bekwaamheid. Het theoretisch niveau vond ik toen niet zo uitdagend, dat had wat mij betreft wat pittiger gemogen. Over een half jaar studeer ik af. Ik ben bezig met het oprichten van een bedrijfje in mediaproducties, zoals video en fotografie. Ik heb al af en toe opdrachten, dus ik denk dat het wel gaat lopen.’

